

РЕЦЕНЗІЯ

доктора медичних наук **КОНДРАТЮКА Вячеслава Миколайовича**, доцента ЗВО кафедри медицини катастроф та військової медицини Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова на дисертаційну роботу аспірантки кафедри мікробіології **Сукманської Ганни Дмитрівни** на тему: **«Мікробіологічні аспекти розвитку афтозних стоматитів»**, подану до захисту у створену для разового захисту спеціалізовану Вчену раду ДФ 05.600.090, що утворена згідно наказу в. о. ректора ЗВО Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова №163 від 27 жовтня 2023 р. на підставі рішення Вченої ради ВНМУ ім. М.І. Пирогова №4 від 26 жовтня 2023 року з правом прийняття до розгляду та проведення разового захисту дисертації на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Ступінь актуальності обраної теми. Афтозні стоматити залишаються самою частою стоматологічною патологією. Крім того, понад 30 різних системних захворювань супроводжуються утворенням афт та розвитком афтозного стоматиту. Захворювання характеризується хронічним перебігом та схильністю до рецидивів і істотно погіршує якість життя пацієнтів. За даними різних авторів частота захворюваності на афтозні стоматити становить від 5% до 20% усіх захворювань слизової оболонки порожнини рота. Одна з найпоширеніших теорій пов'язує виникнення афтозних стоматитів з особливостями видового складу слизової оболонки порожнини рота. Однак, різноманіття ротової мікрофлори ускладнює проведення чітких кореляцій виникнення стоматитів з певним інфекційним агентом і чіткої уяви щодо етіологічного значення окремих видів мікрорганізмів у розвитку стоматитів немає. Тому, дослідження етіопатогенетичної ролі ротової мікрофлори у розвитку афтозних стоматитів зберігають свою актуальність у наші часи.

Схеми комплексного лікування афтозних стоматитів завжди включають протимікробні засоби. Однак, відсутність знань щодо біологічних властивостей та чутливості етіологічно значимих мікроорганізмів збудників захворювання до протимікробних засобів заважає правильному вибору препаратів і негативно впливає на ефективність лікування.

В зв'язку з викладеним вище дисертаційну роботу Сукманської Ганни Дмитрівни: «Мікробіологічні аспекти розвитку афтозних стоматитів», присвячену вивченню видового складу мікрорганізмів у зонах пошкодження слизової хворих на афтозні стоматити, її чутливості до широкого переліку протимікробних засобів та розробці ефективних засобів топічного лікування хворих, слід визнати актуальною і практично значимою.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача.

Дисертація Сукманської Г.Д. виконана на високому науково-методичному рівні. Проведений патентно-інформаційний пошук, опрацьовано 186 джерел вітчизняної та зарубіжної наукової літератури, чітко визначені мета та завдання дослідження, необхідні для її досягнення. Обрані методи дослідження цілком забезпечують виконання поставлених задач. Відповідність проведених досліджень вимогам вітчизняних та міжнародних біоетичних норм підтверджена висновком комітету з біоетики ВНМУ ім. М. І. Пирогова. Результати досліджень піддані статистичній обробці за допомогою ліцензованих програм статистичного аналізу у обсязі достатньому для об'єктивної оцінки та одержання достовірних висновків. Основні наукові положення дисертаційного дослідження та висновки, є логічними, чітко відповідають завданням та отриманим результатам.

Результати дисертаційного дослідження повністю викладені в опублікованих працях. За темою дисертації опубліковано 5 статей у наукових фахових виданнях МОН України (категорія Б), у т. ч. 2 - одноосібно, 1 патент України на корисну модель та 3 тез в матеріалах конгресів та конференцій.

Новизна представлених теоретичних та/або експериментальних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Дисертантом вперше одержані дані щодо стану стоматологічного здоров'я хворих на афтозні стоматити за напівкількісними показниками чотирьох стоматологічних індексів. В роботі Сукманської Г.Д. викладені оригінальні результати власних досліджень щільності колонізації мікроорганізмами зон ураження слизової оболонки порожнини рота хворих на стоматити у порівнянні з інтактними ділянками. Вперше досліджено особливості мікрофлори дна афт пацієнтів з афтозними стоматитами у ранньому пост-

COVID-ному періоді. Доповнено наукові данні щодо видового складу мікрофлори, яка колонізує дефекти слизову хворих на стоматити, визначені домінуючі види умовно-патогенних бактерій, які колонізують патологічний епітоп і можуть приймати участь у розвитку захворювання.

Окремий інтерес в умовах поширення явища антибіотикорезистентності являють результати дослідження чутливості коменсальної бактеріальної мікрофлори слизової рота, а також умовно-патогенних бактерій, до широкого переліку сучасних антибіотиків. Практично важливою слід визнати надану дисертантом інформацію щодо високого рівня резистентності виділених дисертантом штамів дріжджоподібних грибів роду *Candida* до антимікотиків полієнової, імідазольної, триазольної та аліламінової структури. Одержані дані щодо рівня чутливості ротових кандид до поверхнево активних антисептиків з ряду четвертинних амонієвих сполук та бігуанідів відкривають нові перспективи їх використання у стоматології.

Дисертантом вперше експериментально обгрунтовано доцільність топічного застосування нового комплексного лікарського препарату на основі вініліну, декаметоксину та рослинних ефірних олій у хворих на афтозні стоматити, розроблено технологію введення нерозчинних у полівінілбутиловому ефірі антисептиків у її склад. Результатами експериментальних досліджень та клінічних спостережень підтверджено високу лікувальну ефективність нової лікарської композиції. Новизну розробки підтверджено патентом України на корисну модель № 143113.

Наукова обгрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Дисертаційна робота Сукманської Г.Д. є завершеним науковим дослідженням, в якому розкриті мікробіологічні аспекти етіопатогенезу афтозних стоматитів, обгрунтовані оригінальні методи підвищення ефективності лікування хворих з цією патологією. Дизайн дослідження побудований на основі глибокого аналізу великої кількості джерел наукової літератури, які охоплюють результати провідних досліджень з обраної тематики вітчизняних і зарубіжних науковців.

Наукові положення, сформульовані у дисертації, отримано в достатній кількості експериментальних досліджень і клінічних спостережень з використанням сучасних, адекватних поставленим завданням, інформативних методик, комплексне використання яких забезпечує достовірність отриманих результатів. Узагальнюючі дані відповідають отриманому фактичному матеріалу. У висновках лаконічно і логічно узагальнені найбільш важливі наукові результати дисертаційних досліджень, що відображають досягнення поставленої у дисертаційній роботі мети.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності.

Дисертантка досконало оволоділа методологією проведення наукового дослідження і в процесі виконання роботи продемонструвала високий науково-методичний рівень вирішення поставлених наукових завдань. Дисертантка на основі аналізу даних наукової літератури обґрунтувала актуальність і необхідність виконання дисертаційної роботи, сформулювала мету та задачі дослідження, провела інформаційно-патентний пошук, розробила дизайн дослідження, самостійно здійснила необхідний обсяг клінічних спостережень і бактеріологічних експериментів. Особисто автором були зроблені необхідні узагальнення результатів досліджень, підготовлені до друку у наукових журналах статті, сформульовані висновки та оформлена дисертаційна робота.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.

Дисертаційна робота виконана у відповідності з планом науково-дослідної роботи кафедри мікробіології, вірусології та імунології Вінницького національного медичного університету ім. М.І. Пирогова МОЗ України «Вивчення біологічних властивостей мікроорганізмів, віднесених Всесвітньою організацією охорони здоров'я до списку «провідних патогенів», що несуть загрозу здоров'ю людини та розробка засобів боротьби з ними» (№ держреєстрації 0117U006903). Автор є співвиконавцем фрагментів цих НДР, присвячених дослідженню біологічних властивостей мікроорганізмів, що приймають участь у розвитку афтозних стоматитів та їх чутливості до антибіотиків та антисептиків.

Теоретичне значення дисертаційного дослідження полягає у доповненні існуючої наукової інформації щодо етіології актуального для сучасної стоматологічної практики захворювання афтозного стоматиту. Результати визначення чутливості мікроорганізмів, які приймають участь у розвитку захворювання до антибіотиків і антисептиків, мають не лише теоретичне, але й практичне, значення, оскільки визначають правильний в сучасних умовах вибір засобів топічного лікування хворих на афтозні стоматити.

Створена рецептура комплексного препарату для топічного лікування афтозних стоматитів поповнює арсенал засобів лікування. Доведення дисертантом в експерименті і шляхом клінічних спостережень високої лікувальної ефективності розробленого комплексного лікарського препарату на основі вініліну, декаметоксину та рослинних ефірних олій розкриває перспективу його широкого практичного застосування з метою підвищення ефективності лікування хворих на афтозні стоматити.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці.

Розроблений лікарський засіб підлягає подальшому доклінічному та клінічному вивченню у встановленому чинним законодавством порядку.

Результати дисертаційного дослідження можуть бути рекомендовані до використання у навчально-методичній та науковій роботі кафедр мікробіології, стоматології, фармакології, фармації та інших кафедр медико-біологічного профілю закладів вищої освіти.

Відсутність (наявність) порушень академічної доброчесності.

Принципи академічної доброчесності при виконанні дисертаційного дослідження та написанні роботи автором не порушувались і були витримані у повній мірі. За результатами перевірки дисертації на плагіат програмним засобом «Unichesk» не виявлено плагіату, самоплагіату, фальсифікації даних, рівень оригінальності становить 85,5 %. За перевіркою посилань комп'ютерною програмою визначено, що наявні окремі співпадіння з власними публікаціями та посиланнями на літературу.

Дисертаційна робота аспірантки кафедри мікробіології Сукманської Ганни Дмитрівни на тему: «Мікробіологічні аспекти розвитку афтозних стоматитів», що представлена на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 222 «Медицина», є завершеною науковою працею, в якій наведені нові науково-обґрунтовані результати проведених особисто здобувачем досліджень щодо вирішення важливого науково-практичного завдання – підвищення ефективності терапії афтозних стоматитів шляхом дослідження біологічних властивостей етіологічно значимих бактерій, розробки нових засобів топічної протимікробної терапії, обґрунтування рекомендацій щодо корекції схем лікування.

Одержані під час виконання дисертаційної роботи результати мають істотне значення для сучасної медичної науки та підтверджуються документами, які достовірно засвідчують проведення таких досліджень. За основними змістовими ознаками, актуальністю, науковою новизною та обґрунтованістю основних положень, висновків і рекомендацій, теоретичним і практичним значенням, дисертація повною мірою відповідає вимогам постанови КМУ «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» №44 від 12 січня 2022 р. та оформлена відповідно до наказу МОН України №40 від 12.01.2017 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» та рекомендується до проведення публічного захисту дисертації з метою присудження ступеня доктора філософії, а її авторка Сукманська Ганна Дмитрівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Рецензент

д. мед. н., доцент ЗВО

кафедри медицини катастроф

та військової медицини

Вінницького національного медичного

університету ім. М. І. Пирогова, доцент

Вячеслав КОНДРАТЮК